

61.—II. Vi *potestatis quasi-ordinarie*, unde etiam delegabilis (cfr. n. 24, 25) dispensare possunt in impedimentis dubiis (n. 24, 3) et in impedimentis dirimentibus *occultis* (n. 23) seu non publice detectis (ut habetur in Resp. S. C. C. 19. April 1692 ad iii. et iv. ap. Feije ed. 4. n. 634), etiam multiplicibus et cumulatis,¹ in quibus S. Sedes præsertim per S. Pœn. dispensare solet,² cum utroque catholico, si agitur de casibus urgentibus seu talibus, ut absque gravi damno vitæ vel famæ aut gravi scandalo S. Sedes pro dispensatione adiri non possit,³ prout si pro matrimonio *contrahendo* jam omnia essent parata, et omnibus excogitatis modis nulla aperiretur via evadendi occulti criminis suspicionem, infamia vero et scandalum oriretur, si matrimonium differretur.

In tali casu etiam confessarius, si pœnitens ante nuptias patefaceret impedimentum, de quo non est in ignorantia, et Episcopus sine periculo infamiæ adiri non posset, quasi dispensare seu declarare valeret, legem non obligare et posse procedi ad matrimonii celebrationem; attamen quamprimum, saltem ad cautelam, dispensationem postulare deberet.⁴ Idem permittit ob paritatem rationis Lehmkühl,⁵ si matrimonio contracto impedimentum occultum et dispensabile cognitum fiat uni parti, quod alteri manifestari nequit, et nullo modo separatio a toro, antequam dispensatio obtineatur, fieri possit.

62.—Ut autem *in matrimonio contracto* (n. 16) Episcopus vi potestatis quasi-ordinariæ dispensare possit, præter dicta et urgens periculum incontinentiæ ex convictu, scandali vero ex separatione, requiritur: **a.** ut matrimonium *contractum*

¹ Feije n. 638 (639), 2.

² Ita Feije n. 637 (635), 7; Reiffenst. App. n. 65 et 509. S. Sedes dispensare *non solet* in clandestinitate, in affinitatis primo gradu lineæ rectæ ex copula conjugali (n. 242. ii.), in voto solemnī castitatis, conjugicidio publico et in raptu, quamdiu rapta in potestate raptoris existit.—A quibus impedimentis S. Pœnitentiaria dispensare soleat, cfr. supra n. 22, quibus adde imped. criminis, etiam (at pro casu raro) illud cum machinatione et imped. affin. ex copula illicita (const. *Pastor bonus* § 43, 44, ap. Feije n. 608).

³ S. Alph. vi. n. 613, 1122.

⁴ S. Alph. l. c. et *Ho. ap. tr.* 16, n. 114; *Zit. Disp.* p. 111.

⁵ II. n. 826, 3, et 827; Leonardelli (*Decisiones casuum* vol. i. cas. 45) hoc rejicit.

fuerit bona fide saltem ex una parte, quæ bona fides adhuc existere censetur, si ignorantia impedimenti fuerit crassa tantum et non vera temeritas;¹ **b.** ut contractum fuerit in facie Ecclesiæ præcedentibus bannis aut iis absque fraude dispensatis,² et **c.** ut una pars saltem nunc dubitet de impedimento, nam si utraque est in bona fide, hæc non est turbanda, sed interim recurrendum pro dispensatione. Insuper **d.** aliqui adhuc requirunt, ut matrimonium sit consummatum; at S. Alph.³ cum aliis de hoc silet, et hoc non requiri hodie eo magis teneri potest, quia mentio copulæ amplius non postulatur. (Cfr. præter auct. cit. Bened. XIV. *de Syn. Diœc.* ix. c. 2, n. 1, Gasparri n. 407–409.)—Hisce patet, quantopere differat usus potestatis quasi-ordinariæ ab usu facultatum Formularum quoad matrimonium *contractum* (cfr. supra n. 16.)—At vero in miseria nostri temporis ob matrimonium civile fere ubique vigens quoad matrimonia contracta, quamvis id ut repugnans Concilio Trid. a S. Alphonso rejiciatur, Planchard⁴ cum aliis antiquioribus et recentioribus probabile putat, Episcopum posse in casu urgenti dispensare, etiamsi matrimonium contractum fuerit *mala fide ex utraque parte*.

NOTA.—Nihil obstat, quominus Episcopus hac potestate quasi-ordinaria utatur in casu urgenti etiam postquam recursus ad S. Sedem jam factus est, e. gr. si a S. Pœn. dispensatio quidem petita est, at non advenit, et orator moriturus decumbit aut petita fuit ob ignorantiam impedimenti in utroque putato conjuge, ea vero cessavit ante adventum dispensationis Romanæ et similiter.⁵

Hisce præsuppositis jam agendum

63.—De modo impetrandi facultates, eas præsertim, quas Episcopi ex Formulis concedere possunt.

I. *Litteræ supplices* (supplex libellus, supplica), quibus *Oratores* (Orator et Oratrix, Exponentes, Latores)—vel per se vel regulariter per sacerdotem—adeunt Episcopum (apud nos plerumque mediante Cancellario) aut Curiam Romanam (apud nos S. Congregationem de Prop. Fide vel etiam S. Pœnitenti-

¹ S. Alph. vi. n. 1124; *C. Trid.* xx. c. 5 *Ref.*

² *Ibid.*

³ *Lib.* vi. n. 1123, 1124; Feije n. 634 (635), 5.

⁴ N. 560 et *N. R. Th.* xx. p. 125.

⁵ Gasparri n. 410; cfr. supra n. 41 nota.

riam), aut S. Pontificem ipsum per Datariam vel Præfecturam Brevium (apud nos per S. C. de P. F.), conscribi debent servatis illis, quæ forum vel externum vel internum requirit (cfr. n. 17). Præterea "ad amussim servandæ sunt instructiones S. Congr. de Prop. Fide,"¹ ea præsertim de 9 Maji 1877, quæ habetur in *Conc. Pl. B. III.* pag. 249 et *Coll. Prop.* n. 1488.

64.—II. Quamquam de valore non est, ut apud Episcopum petitio pro dispensatione fiat *in scriptis*, tamen hoc etiam tum omnino consulendum est, quando dispensatio vi potestatis quasi-ordinariæ faciendæ est; nam "in supplicatione verbali sæpe non omnia vel non debite et sufficienter proponuntur vel rite proposita non semper bene percipiuntur vel bene percepta oblivione ex parte iterum delentur, consequenter dispensationem nonnunquam penitus invalidam vel non debite clausulatum secum trahunt."² Eadem rationes militant pro facultate ab Episcopo in scriptis danda.³

Qua de causa

a. Rationi omnino consonum est id quod plures Antistites jusserunt, scil. ut parochi omnesque animarum pastores dispensationes in scriptis expetant nec partes quoad causarum canonicarum existentiam Episcopo ejusve Cancellario transmittant, sed ipsi in eas inquirent, quippe quibus partes cognitæ sunt ideoque facilius est, de veritate assertionum iudicium ferre.—Ideo etiam

b. Licet, absolute loquendo, facultas per medium telegraphi peti possit, ab hoc regulariter abstinendum est. Insuper Leo XIII. 10 Dec. 1891 per Secretariam Status ob incommoda, quæ acciderunt et facile adhuc accident, mandavit, ut impetrationes gratiarum vel dispensationum apud Romanam Curiam et S. Congregationes amplius ordinariæ non accipiantur, si telegraphice mittantur; ex eisdem rationibus etiam voluit, ut idem in Episcopalibus quoque Curii observetur.⁴

c. Litteræ (libellique supplices) ad *S. Congr. de Prop. F.* ex usu antiquo scribendæ sunt lingua aut latina aut gallica aut

¹ *Conc. Pl. Balt. III.* n. 134.

² Ita Reiffenst. App. n. 511.

³ *Ib.* et n. 524; *Coll. Prop.* n. 1489.

⁴ *Il Mon. eccl.* 1892 ii. p. 8; *Act. S. Sed.* xxiv. p. 447; *Coll. Prop.* n. 2189.

italica (non anglica etc.) et dirigendæ ad Emum Card. Præfectum, non ad Secretarium hujus S. Congregationis. Ita Secr. S. C. de P. F. 1 Febr. 1892.¹ Ad *S. Pœnitentiariam* melius in latino, at etiam in proprio Oratoris idiomate (latino tamen caractere) scribi potest, locorum nominibus pro directione Rescripti vulgari idiomate Oratoris distincte expressis. Casus conscientiam spectantes a quocumque quidem proponi possunt, at numquam procuratori ad libellum conficiendum enarrandi, sed litteris sigillatis proponendi sunt. Cfr. Monitum S. Pœn.²

d. Si plura negotia e. gr. plures supplicationes pro dispensationibus deferuntur ad S. Sedem, S. Congr. de Prop. Fide 5. Aug. 1878 omnibus Episcopis commendavit, ut quodlibet negotium suum habeat folium.³

e. De exacta relatione præcedentis facultatis in casu, quo iterum quoad eam recurritur, vide infra n. 68. nota 2.

f. Atramento in documentis publicis non esse utendum nimis pallido aut tali, quod tractu temporis evanescit (magico), advertitur a Card. Taschereau l. c.

g. Pro planiore negotiorum transmissione et expeditione S. C. de Prop. Fide per ejus Secretarium 18. Maji 1896 monuit: 1. ut litteræ ad eam expeditæ et præsertim documenta iisdem adjuncta latino, vel saltem italico aut gallico idiomate exarata sint; 2. ut legibili caractere conscribantur, præsertim quoad nomina propria personarum et locorum, convenientemque exteriorem præferant formam quoad chartæ dimensiones, colorem (qui albus sit, non cæruleus aut subobscurus), substantiam (charta scil. non sit transparens), atramentum (quod non sit nimis pallidum vel fere album, sed nigrum); 3. ut ordo scriptionis paginarum is sit, qui servatur in libris qui typis eduntur (non talis, ut ordo ejusdem folii in una pagina sit inversus ac in altera); 4. ut taxa a lege in singulis regionibus pro transmittendis litteris præscripta exacte a mittentibus solvatur (*A. E. Rev.* xv. 310; *Anal. eccl.* iv. 273; *Act. S. Sed.* xxix. 246).

65.—III. Formulæ pro supplicis sunt ad libitum; at illæ,

Past. Bl. 1892 p. 36; *Coll. Prop.* n. 107.

² *Act. S. Sed.* vii. 208: *Quamvis Praxis.*

³ Ap. Card. Taschereau: *Discipline de Québec*, p. 45.

quæ in Auctoribus antiquis habentur et non raro prolixæ sunt, Romæ non sunt acceptæ. Cfr. infra Nota 3. Ideo in formulis infra appositis hujus rei ratio habetur. Allocutio in litteris ponenda et conclusio pro varietate dignitatis una cum directione tum inscribenda tum pro responsione danda habentur infra n. 93 et seq.—Per S. C. de P. F. (i. e. litteris externe directis ad Emum Card. Præf.) adiri potest etiam (et quidem melius) S. Pontifex. Tum litteræ incipiuntur: “Beatissime (vel Sanctissime) Pater! Subscriptus sacerdos Diœcesis N. exponit, quod . . . (petit, ut . . .),” —finiuntur: “Pro qua gratia etc.” aut “Et Deus etc.” (nihil ultra). “Sanctitatis Tuæ humillimus . . .” aut (*si ante petitionem plura sunt exponenda*) . . . “N. N., Rector Ecclesiæ N. Diœcesis N. ad pedes Sanctitatis Vestræ provolutus humillime sequentia exponit: . . . quare petit, ut . . . Pro qua gratia etc.” Subscriptio non requiritur, cum hæc supplica a Secretario aliove ex S. C. de Prop. F. Summo Pontifici proponatur et concessio ab eodem immediate addatur. Ideo spatium pro ea relinquendum et charta majoris formæ sumenda est.

In corpore supplicæ quoad dispensationes matrimoniales hoc ordine procedi potest: **a.** Nomina Oratorum sine abbreviatione, ætas, parochia et Diœcesis originis et domicilii¹ (pro foro interno hæc omittuntur); **b.** intentio matrimonii et *impedimenta omnia*, quæ obstant cum iis, quæ qualitatem et gravitatem eorum determinant (n. 66); **c.** petitio dispensationis; **d.** causa vel causæ cum circumstantiis in earum gravitatem influentibus. Quare, si petitur dispensatio a primo gradu affinitatis aut a secundo affinitatis vel consanguinitatis, etiam ætas singularum partium et prolium, in quarum protectionem matrimonium contrahi intenditur, exponenda est (Card. Taschereau p. 56).

In specie si matrimonio *contracto* supplicatur pro ejus revalidatione, insuper addendum est: 1. an contractum fuerit bona vel mala fide unius vel utriusque partis (i. e. cum scientia impedimenti et nullitatis matrimonii vel sine illa scientia); an matrimonium contractum fuerit præmissis (vel dispensatis)

¹ Quoad vagum dicitur: “qui relicto domicilio sedem adhuc non fixit.”

proclamationibus, vel iis omissis (nec dispensatis); an juxta formam Tridentini; an spe facilius dispensationem obtinendi; an coram præcone hæretico;—2. an et quot liberos superstites habeant conjuges putatitii et cujus ætatis singuli sint;—3. an invaliditas matrimonii utriusque, an alterutri, an neutri cognita, et si neutri aut uni tantum cognita sit, an in mutua concordia vivant, an vero in talibus dissidiis, ut, re cognita, altera saltem pars cum scandalo et damno liberorum revalidationem renuere præsumatur etc.¹

NOTA. 1. Ante diem 25 Junii 1885 copula incestuosa inter Oratores habita si fuerat perfecta et consummata,² necnon intentio facilioris dispensationis per eam obtinendæ, etiamsi unus ex sponsis tantum eam habuerit,³ in supplica sub pœna nullitatis exprimentanda erat in impedimentis consanguinitatis, affinitatis, publicæ honestatis, cognationis spiritualis et legalis, si ante applicationem habita aut, —quoad dispensationes in forma pauperum (ergo etiam vi indultorum nostrorum Episcoporum concedendas)—si infra tempus separationis ab executore præscriptæ iterata fuit,⁴—*Cum hoc amplius non obliget*,⁵ nec etiam matrimonio contracto id quod in Instr. S. Congr. de Prop. F. 9 Maji 1887⁶ habetur quoad circumstantias matrimonii contracti, scil. “an sit consummatum; si mala fide, saltem unius partis seu cum scientia impedimenti”—est observandum,⁷ neque alias unquam incestus *necessary* declarandus est, nisi ad prolis ante dispensationis fulminationem natæ legitimationem, quo in casu etiam pro causa ad dispensationem impetrandam servire potest. Attamen matrimonia ante 25. Junii 1885 et hac ipsa die cum reticentia unius vel utriusque inita revalidatione indigent.—Dixi: *cum*

¹ Linz. Qu. Schr. 1894 p. 533.

² S. Pœn. 25 Junii 1863 ap. Feije n. 709.

³ S. Pœn. 8 Aug. 1866 ap. Act. S. Sed. xiv. 432.

⁴ Lehm. ii. n. 808, 811.

⁵ Cfr. Decr. S. C. S. Off. in *Conc. Plen. Balt. III.* p. 253.—*Coll. Prop.* n. 1246, 1495, (bis).—S. C. S. Off. 18 Mart. 1891 insuper declaravit, “dispensationes matrimoniales super quovis impedimento sive agatur de matrimoniis invalide contractis sive contrahendis, esse validas, etiamsi copula et consilium per eam facilius gratiam impetrandi reticita fuerint.” (*Coll. Prop.* n. 1500).

⁶ *Conc. Plen. Balt. III.* p. 253, n. 6.

⁷ Lehm. n. 810. Confirmatur per declarationem S. C. S. Off. 18. Mart. 1891 *ut supra*.

hoc amplius non obliget. Non enim prohibetur incestus declaratio, imo cuidam videri potest menti Decreti citati conformior. Si dein quavis de causa oratores exponunt incestum, juxta Decr. S. C. S. Off. 21. Sept. 1888 (*Coll. Prop.* n. 1497) datur facultas absolvendi a censuris et poenis ecclesiasticis, si quas ob præmissa incurrerint et ab incestu reatu et in hoc casu tantum. Cfr. nunc formulam I. et IV. infra in Appendice post n. 96., quæ dictis consonant. Adnotat Planchard (*N. R. Th.* xvii. 517), si non agitur de legitimatione prolis, loco incestus publici pro causa dici posse v. gr. "Infamia mulieris, quæ alium virum difficile inveniret." Ita et clausula supra indicata evaderetur.

NOTA 2. Si dispensatio obtinenda est pro foro externo et facultas Episcopi est communicabilis, ut sunt illæ ex Form. I., juxta morem Diœcesis etiam non expressis nominibus Oratorum supplicari potest pro communicatione facultatis.

NOTA 3. Ad dispensationes matrimoniales in foro externo impetrandas juxta *Act. S. Sed.* xxvi. 62 et *Analect. eccl.* 1895. pag. 493 sequens formula non quidem a S. Pœn. ex officio exarata est, sed passim usu quotidiano usurpatur:

Beatissime Pater,

N. N. . . . annos natus et N. N. . . . annos nata, Diœcesis N., ad pedes Sanctitatis Vestræ provoluti humiliter postulant dispensationem super impedimento . . . , ut legitimum inter se matrimonium contrahere possint.

Causæ sunt:

1. Ætas oratricis (v. gr) 29 annos natæ.
2. Defectus dotis.
3. Angustia loci originis et domicilii.
4. Cura prolis e superiori matrimonio susceptæ.
5. Contractus civilis jam initus vel certe ineundus.
6. Etc.

Oratores pauperes sunt *vel* fere pauperes et fortunam habent circiter 3000 lib. Pro componenda et expensis offerunt lib. 14.

Testamur, vera esse exposita, et oratores pro gratia commendamus.

Datum . . .

(Alias formulas vide infra post n. 93.)

NOTA 4. Responsum frequenter in infima pagina supplicæ scribitur, quare spatium ad hoc vacuum relinquatur et charta majoris forme sumatur.

66.—IV. *Omnia impedimenta, per dispensationem tollenda, sive dirimentia sive impediencia, quæ eidem matrimonio obstant, secundum speciem etiam infimam* (cfr. n. 118 de consanguinitate et affinitate) *et numerum* in eadem supplica exponi debent. Ita Instr. S. C. de P. F. cit.—(Casu, quo unum impedimentum non augetur per alterum, ut votum et consanguinitas, consanguinitas et machinatio, secundum S. Alph. vi. 1139 etiam pro singulis separatim peti potest dispensatio. Quod teneri poterit post factum. Cfr. n. 3 ad II. a).

Excipe: **a.** Si impedimentum post executionem prioris dispensationis demum ortum est; **b.** si cum impedimento publico aliud occultum diffamans occurrit. Quo in casu cum consensu Oratorum quidem etiam occultum in supplicam pro foro externo introduci potest, addendo eorum consensum. At consensus hic nec semper datur nec semper consultum est, ita procedere. Tum duplex supplicatio fit: una pro foro externo, nulla facta mentione impedimenti occulti, altera pro foro interno, in qua præter impedimentum occultum etiam explicatur publicum tectis nominibus. Oritur autem difficultas. Dispensatio scil. pro impedimento publico, quia subreptitia, invalida est, ideo in dispensatione pro occulto revalidari debet: hac autem denegata expensæ in Dataria frustra sunt factæ et Oratores suspicionibus exponuntur. Difficultati huic eo occurritur, ut aut (prout Renzi suadet) prius recursus fiat ad S. Pœnit. non quidem ut impedimentum relaxet, sed ut examinet, utrum et qua conditione dispensare debeat, aut (quod Marc n. 2051 melius esse putat) prius ad S. Pœn. recurratur pro dispensatione, expresse addendo, dispensationem publici impedimenti *petitum iri*. Si dein S. Pœnit. dispenset, eo ipso futuram dispensationem in impedimento publico revalidat.

NOTA. Si supplica pro foro externo eo quod Episcopus aut noluit aut non potuit sua facultate uti apud nos ad Card. Præf. S. Congr. de P. F. mittitur, etiam illa pro foro interno ad eundem est transmittenda aut si apud S. C. de P. F. sigillum periclitatur, ad Card. Pœnitentiarium Majorem.¹ Si tamen supplica pro foro externo ad Episcopum directa, et ab eo dispensatio concessa fuit, supplica pro foro interno mitti potest sive ad Episcopum sive ad

¹ Cfr. supra n. 41, nota.

Card. Præf. de Prop. F.¹ At si utraque ad Episcopum dirigitur, periculum imminet diffamationis Oratorum, quandoque etiam frangendi sigillum sacramentale. Tum sacerdos nupturientibus exponat quidem hoc periculum, at etiam Ordinarii, qui eos plerumque non cognoscit, obligationem ad secretum servandum, eis proponat, ut pro foro interno causam exprimant, quæ differt ab illa in supplica pro foro externo expressa etc. Consensus, qui sæpissime facile obtinebitur, mentionem in supplica non faciat; tum enim Ordinarius certe eos cognosceret. Eis non conscientibus, Romam, aut ad Delegatum Apostolicum recurrendum est.²

67.—V. Si pro foro externo *Romam recurritur*, id regulariter fit per Ordinarium, cui pro usu Diœcesis aut simpliciter omnia quoad casum exponuntur, ut dein ipse (nisi forsitan ex facultatibus specialissimis possit dispensare) supplicam in forma confectam transmittat, aut supplica in lingua latina legitime conscripta ipsi traditur, ut eam testimonio suo commendet et auctoritate muniat, quo facto expensis postæ solutis transmittitur. “Pro foro externo nulla Romæ acceptatur supplicatio, nisi ab Ordinario confecta vel saltem ejus testimonialibus munita.” Feije n. 687. Addunt *Acta S. Sed.* ii. 382: “Quodsi agatur *de matrimonio contracto*, supplicari quidem potest etiam per confessarium, verum dispensatio impedimenti committi *solet* vel Ordinario vel Parocho cum clausulis specialibus et opportunis ad hoc, ut gratia etiam in foro externo conjugibus suffragari possit,” aut litteris supplicibus (quarum plures habeo in manibus), Secretario S. Congr. de Prop. Fide referente, SSmus addit Ordinario “facultatem, ut Oratores sive per se sive per alium virum ecclesiasticum absolvere queat a reatibus . . . necnon cum ipsis dispensare super impedimento . . .” Unde Sacerdos, qui tale Rescriptum (mediante amico Romano) accepit, ante ejus executionem delegationem Ordinarii obtinere debet, sub eadem pagina in scriptis appositam, ut documentum, in Archivio asservatum, pro futuro qua testimonium inserviat.—Pro casu indigentia, si (apud nos) supplica ad S. C. de P. F. dirigitur, etiam quandoque confessarius ipse executor dispensationis constitui poterit. Cfr. n. 86. ad 4.—Si in foro interno recurritur, exceptis casibus supra

¹ Zit. Disp. p. 69.² Feije n. 722 (690).

expositis, etiam melius per Ordinarium fit transmissio. Scilicet datur ei epistola sigillata dicendo, in ea contineri res ad conscientiam spectantes, aut si sine periculo sigilli id fieri potest, casus ei exponitur in forma conscribendus. Præter expensas autem tum nihil neque a Cancellario percipi potest.¹—Si responsum apud nos ultra plures menses retardatur, eadem litteræ iterari possunt, addendo, id fieri, quod ob diu retardatum responsum timeatur, ne priores deperierint. Ideo (et etiam ob verificationem precum) servetur transsumptum supplicationis.

68.—VI. Supplicatio fit nomine Oratorum, *utriusque* quidem si uterque catholicus et impedimentum utriusque commune est seu correlativum; *unius* nomine tantum, si vel alter catholicus vel impedimentum uni soli proprium est n. 49. b. At si catholici ambo sibi proprium impedimentum habeant et ejusdem sint Diœcesis, utriusque petitio in eadem supplica proponi potest; si vero sunt diversæ Diœcesis suum quisque Ordinarium adeat oportet; item quoad dispensationem a bannis.² In impedimentis communibus autem Ordinarius sive sponsi sive sponsæ adiri potest; melius tamen supplicatio fit apud Ordinarium sponsæ, si hæc impedimenti notitiam habet.—*Regulariter* pro foro externo Parochus, pro interno confessarius dispensationem procurat. Unde si confessarius compererit, pœnitentem indigere dispensatione pro foro externo, eum plerumque ad Parochum remittet.³—Dico: *Regulariter*. Nam aliquando etiam confessarius, præsertim matrimonio contracto, dispensationem procurare potest pro foro externo. Cfr. supra n. 67.—Supplicatio vero pro foro interno tecto nomine fieri potest etiam ab ipso Oratore et ab alio quocumque. Cfr. *Act. S. Sed.* viii. 627.

NOTA. 1. In litteris revalidatoriis, “*Perinde valere*” dictis, servatis principiis supra n. 63 seq. expositis, repetitur quoad substantiam prior supplica et gratia concessa, additur, si qua interea occurrerit mutatio substantialis e. gr. matrimonium contractum (n. 65) et indicatur præcise causa nullitatis gratiæ, petiturque ejus revalidatio. Litteræ acceptæ revalidant gratiam prius acceptam et per fictionem retrahuntur ad diem datæ prioris gratiæ; non

¹ Gasparri n. 403. ² Feije n. 266, 688. ³ Ærtnys vi. n. 688, 639.

tamen sanant defectus non expressos. Unde si nova causa invaliditatis detegitur, eæ invalidæ sunt et denuo earum sanatio (*Perinde valere super Perinde valere*) obtineri debet.

2. Si in supplica de *renovanda* apud aliquod tribunal facultate (ut pè *Perinde valere*) agitur, semper facultatis antea concessæ tempus (dies, mensis, annus) et numerus in capite ejusdem scriptus commemorari debet. De hoc monuit S. Congr. de Prop. Fide 15 Dec. 1883. (Transsumptum de hoc apud me est.)

69.—*De impedimentis cumulatis.* (Cfr. n. 15.)—Cumulatio de impedimentis specie distinctis præsertim intelligitur, attamen adest quoque in eadem specie, si pro eorum dispensatione ad diversa indulta aut ad varios ejusdem indulti numeros confugiendum est. Ita S. Pæn. 14. Jul. 1881 ap. Planch. n. 129. Si partes impedimentis cumulatis tenentur et *ejusdem Diœcesis* sunt, earum Episcopus indulto cumulationis gaudeat oportet, quo omnia partium impedimenta tum dirimentia tum impediencia comprehenduntur. (De indultis cumulandi cfr. n. 97. vi.) Si quod eo non comprehenditur aut Episcopus eo uti nequit, impedimentis omnibus, etiam illis, in quibus alias dispensare potest (bannis exceptis) in supplica expositis Romam recurrendum est, nisi Episcopo vi potestatis quasi-ordinariæ (n. 61. 62.) procedere liceat. (Cfr. etiam n. 2.)

Si vero *ad diversas Diœceses* pertinent, pro diversis hypothesebus diversa erunt facienda. Ita si *duplici* impedimento ligantur, quatuor distinguendæ sunt hypotheses: **a.** Duorum impedimentorum publicorum et utrique parti communium (v. g. consanguinitatis et cognationis spiritualis). **b.** Duorum impedimentorum occultorum et utrique parti communium (v. g. crimen neutro machinante et affinitas ex copula illicita). **c.** Duorum impedimentorum utrique parti communium, sed quorum unum est publicum (v. g. consanguinitas), alterum occultum (v. g. affinitas ex copula illicita). **d.** Duorum impedimentorum, quorum unum utrique parti commune est (v. g. affinitas), alterum unam tantum afficit partem (v. g. votum castitatis simplex reservatum.) His prænotatis, respondeo:

1. In nulla harum hypotheseum aliqua reperitur difficultas, si utriusque partis Episcopus dispensare potest in cumulatis,

dummodo, si de quarta hypothesis agatur, dispensatio detur ab Episcopo partis, quæ afficitur impedimento sibi soli proprio. Insuper in secunda hypothesis dispensari potest ex *Pagella S. Pæn.* si habeatur (cfr. n. 15. Nota) vi facultatis xii. (cfr. n. 215. vii. Nota) et facultatis xiii. (cfr. n. 124. I. c. Nota).

2. Pariter nulla difficultas, si alterius tantum partis Episcopus munitus sit facultate super cumulatis et dispensatio ab *hoc* Episcopo impetretur, dummodo in casu secundæ, tertię et quartæ hypothesis utriusque impedimenti notitia ipsi data fuerit, et dummodo si de quarta hypothesis sermo sit, in cumulatis dispensare possit ille ex duobus Episcopis, qui est Ordinarius partis, quæ tenetur impedimento sibi soli proprio.

3. Si neuter Episcopus facultate super cumulatis gaudeat, in casu primæ hypothesis ad Delegatum Apostolicum aut ad S. Sedem recurrendum est: item, nisi concurrant conditiones, sub quibus Episcopus uti possit facultate quasi-ordinaria, in casu secundæ et tertię. Quid vero, si agatur de quarta hypothesis? Certum est locum dari posse usui facultatis quasi-ordinariæ, si, ut in secunda et tertia hypothesis, utrumque aut alterutrum impedimentum sit occultum. Certum pariter est, Episcopum partis habentis impedimentum sibi soli proprium, facultate sua uti non posse, si utrumque impedimentum est publicum. Num vero, in hoc casu, *hanc* partem dispensare possit, postquam altera pars a suo Episcopo jam dispensata fuit? Affirmandum quidem videtur, quia, sublato jam impedimento utriusque parti communi, non dispensaret amplius in cumulatis: at vero tutius erit de hoc casu, cæteroquin raro, consulere S. Sedem.

70.—VII. Dispensationis olim obtentæ mentio non requiritur, nisi aut jus tertii lædatur aut absque ea mentione impedimenti quantitas vel qualitas non sufficienter proponeretur ex eo, quod ob priorem dispensationem nova multo difficilius conceditur. Requiritur ergo ex. gr., si obtenta pro uno matrimonio dispensatione in voto castitatis, illo matrimonio per mortem compartis soluto, nova pro alio matrimonio petitur, vel si prioris dispensationis convalidatio postulatur, vel juxta S. Alph.,¹ si impedimentum oritur ex eodem crimine, in quo prius

¹ Lib. vi. 1137.